

УНІКАЛЬНІСТЬ ПОНЯТТЯ ТА РИС МЕТОДІВ РЕАЛІЗАЦІЇ КООРДИНАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Руслан Олегович КОРЖ,

Науково-дослідний інститут публічного права

Сучасна злочинність має складний, організований, та технологічно-опосередкований характер, тому ефективна протидія злочинності може бути забезпечена за умов якісної взаємодії правоохоронних органів. У відповідних відносинах, прокуратура є спеціальним координуючим суб'єктом, покликаним забезпечити узгодженість, цілеспрямованість та результативність спільних дій органів досудового розслідування, оперативних підрозділів, органів безпеки, поліції, прикордонних, митних, податкових та інших уповноважених інституцій.

Відповідно, методи реалізації координаційної функції органів прокуратури щодо запобігання та протидії злочинності в Україні є важливою, окремою складовою удосконаленню практики діяльності прокуратури, підвищенню ефективності правоохоронної системи, зміцненню законності, забезпеченню публічної безпеки та належному захисту прав і свобод людини.

В науковому розумінні метод є сукупністю однорідних способів, прийомів, засобів, які застосовуються систематично під час реалізації функцій в сфері забезпечення громадської безпеки. Для характеристики методів органів державної влади в сфері забезпечення громадської безпеки І. Плохой звернув увагу на такі особливості: - вони реалізуються в процесі діяльності органів державної влади в сфері забезпечення громадської безпеки; - вони мають державно-владний характер; - вони, зазвичай, мають юридичну форму органів державної влади в сфері забезпечення громадської безпеки [1, с. 16].

Адміністративно-правовий метод – це сукупність способів, прийомів, засобів впливу суб'єктів публічної адміністрації на об'єкти публічного управління, за допомогою яких устанавлюється юридично владне та юридично підвладне становище сторін у правовідносинах. Адміністративно-правовому методу правового регулювання притаманні такі риси: 1) адміністративно-правове регулювання передбачає однобічність владного виявлення суб'єкта публічного управління щодо об'єкта управління; 2) провідними засобами його реалізації є заборони, зобов'язання, примус та юридична відповідальність; 3) між суб'єктом та об'єктом публічного управління, як правило, відсутня організаційна підпорядкованість (крім випадків адміністративного впливу вищих органів на нижчі); 4) в умовах правової демократичної держави авторитарний (імперативний) спосіб впливу суб'єктів публічного управління на об'єкти урівноважується суворим дотриманням перших принципів законності та можливості багатоступеневого оскарження дій суб'єктів публічного управління; 5) відносини «влади-підпорядкування» не

виключають на певних етапах адміністративно-правових відносин використання диспозитивного методу регулювання суспільних відносин (наприклад, під час укладання адміністративних договорів, надання адміністративних послуг) [4, с. 143–145]. При цьому, методи адміністративної діяльності публічної адміністрації – це способи, прийоми цілеспрямованого впливу норм адміністративного права на поведінку учасників адміністративно-правових відносин із метою публічного забезпечення прав і свобод людини та громадянина, нормального функціонування громадянського суспільства та держави [4, с. 143–145].

Адміністративно-правовий метод також може бути розглянутий як сукупність прийомів та засобів впливу, що використовуються для вирішення адміністративних питань і регулювання владних відносин у суспільстві. При цьому методу притаманна певна сукупність впорядкованих і за необхідності повторюваних дій, практична реалізація яких відповідним суб'єктом сприяє досягненню необхідної цілі [2].

В. Білоус вважає, що методи координації – це засіб і спосіб організації координатором управлінських відносин між координуючими органами. Узгодженість у діях досягається через дії, що урівнюють цілі та обмежують вибір альтернатив за ними. При застосуванні методів координації в управлінні, що мають владний та обов'язковий характер взаємодії, використовують силу впливу не тільки для примусу, а й для доцільної узгодженості у діях. Це дає можливість створити об'єктивні умови для всіх правоохоронних органів по боротьбі з злочинністю на основі усунення протиріч для досягнення єдиної цілі. Перевага цих методів, на відміну від інших, полягає у тому, що джерела їх походження пов'язуються не зі статусом органу, який його застосовує, а зі змістом тих завдань, що стоять перед кількома органами. Координаційні методи дуже схожі з адміністративними. Але, на відміну від адміністративних, для координаційних методів характерні такі риси, як гнучкість, економічність та сумісність з іншими методами. Методи координації яскраво проявляються у самому процесі забезпечення координації, що пов'язане: по-перше, з пріоритетом тих дій, які необхідні для боротьби з злочинністю; по-друге, – при проектуванні, створенні або удосконаленні організаційних структур, на які покладається координація боротьби з злочинністю; по-третє, – це методи, що використовуються командою, яка виконує координацію та інші процедури у боротьбі зі злочинністю [3, с. 386].

Якщо звернутися до сфери прокуратури, то А. Шапошник під «адміністративно-правовими методами діяльності прокурора» розуміє визначені національним законодавством способи і прийоми впливу, які використовує прокурор у своїй діяльності під час реалізації ним своїх повноважень з виконання покладених на нього функцій, включаючи адміністративний примус та інші спеціальні методи (організаційні та функціональні), що знаходять зовнішню форму свого виразу у вигляді нормативно-правового акту, який приймає прокурор за підсумками своєї діяльності [2].

Отже, методи реалізації координаційної функції органів прокуратури щодо запобігання та протидії злочинності в Україні – це нормативно-зумовлені, організаційно-впорядковані способи та прийоми впливу проку-

рора як спеціального суб'єкта публічної влади на діяльність правоохоронних та інших уповноважених органів, що застосовуються в межах визначених законом повноважень з метою забезпечення їхньої узгодженої, несуперечливої, цілеспрямованої та результативної взаємодії у сфері виявлення причин і умов злочинності, вироблення спільних заходів реагування, усунення дублювання або розбалансованості дій, підвищення ефективності кримінально-превентивної діяльності та захисту публічного інтересу, прав і свобод людини.

Рисами методів реалізації координаційної функції органів прокуратури щодо запобігання та протидії злочинності в Україні є: 1) правова визначеність; 2) державно-владний характер для організації більш узгодженої взаємодії; 3) цільова превентивно-протидійна спрямованість, що полягає в орієнтації цих методів на запобігання злочинності та підвищення ефективності реагування на вже наявні кримінальні прояви; 4) координаційна природа, яка виявляється у поєднанні владного, організаційного, інформаційного та узгоджувального впливу без порушення самостійності й компетенції інших суб'єктів правоохоронної діяльності; 5) комплексність; 6) процедурність; 7) гнучкість (вибір конкретного методу залежить від стану злочинності, характеру загроз, кола залучених суб'єктів та практичної потреби у спільному реагуванні); 8) міжвідомчий характер; 9) результативна орієнтація для підвищення ефективності запобігання та протидії злочинності; 10) баланс імперативності й узгодженості.

Список використаних джерел:

1. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 № 1697-VII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 2-3. Ст. 12.
2. Шапошник А. С. Адміністративно-правові методи та форми діяльності прокурора в Україні. *Академічні візії*. 2022. № 14. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/694>
3. Білоус В. Т. Координація управління правоохоронними органами України по боротьбі з економічною злочинністю (адміністративно-правовий аспект): дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2004. 444 с.
4. Адміністративне право України. Т.1. Загальне адміністративне право: навчальний посібник / В.В. Галуцько, В.І. Курило, С.О. Короєд та ін. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 272 с.